

10 zlatých pravidel předčítání

Vzdáváte čtení dětských knížek s pocitem, že se namáháte zbytečně, protože stejně nevykloudíte dost autentické hlásky Křemílka a Vochoomůrky? Jen se snažte... Je to důležité. Nabízíme Deset zlatých rodičovských pravidel předčítání. ■ Ivana Prudičová

Rovnou vás můžeme ubezpečit, že vaše podání Křemílka a Vochoomůrky, čertů, princezen, vodníků i libovolných dalších povidlavzličků je pro dítě mnohem cennější akvizicí, než poslech pohádek na CD nebo v přehrávači MP3 (ačkoliv je neztracujeme). Zájem a výkony budou mnohonásobně odměněny. Nejen, že si děti přenesou do dospělosti hřejivý pocit, že se jim rodiče věnovali (tahle kárka mimochodem bez úhony předkrotá i pubertu), ale hlavně zůstává předpoklad, že samy předají tradici večerního předčítání dál. A ruku na srdce... Vy byste snad chtěli přijít o ty báječné plyšové chvílky v postýlce, kdy si zvědavý pyžámnik prohlíží jeden obrázek za druhým a očima hltá příběhy z vašich rtů?

Vztah ke knihám je otázkou rodinné výchovy, vzkazují dětské psychologové. Okamžitě se pozná, komu doma rodiče čtou, vzkazují pedagogové z prvního stupně základních škol. Mezi prvňáčky totiž už v zápisu pozorují obrovské rozdíly. Průměrné šestileté dítě by mělo znát a používat kolem osmnácti tisíc slov. Dítě z rodiny, kde se nečte, se často této sumě vůbec nepřiblíží. A start má pak dost těžký...

Takže první základní rada zní: Rodiče, čtěte. Jak? Čtěte dál.

1 KONEC VÝMLUV!

Bylo první, co jste si po přečtení titulku tohoto článku pomyslela – Ale moje dítě knížky nezajímají? Mýlíte se. I děti s poruchami osobnosti, včetně hyperaktivity, se dají přimět k chvílce

pozornosti, byť by byla sebekratší. Pokud mnohous nedokáže a nechce u knížky sedět a nahlížet, proč by si nemohl třeba stavět kostky nebo kreslit, zatímco vy čtete? Stačí, když poslouchá. A neříkejte, že se vám nepodaří přilákat je ani na obrázek. Mnohé předškolní děti, které u předčítání nevydrží, dokonce ani žádnou poruchu mít nemusí. Jen se zkrátka včas naučily soustředit pozornost na čtený text, nevyvíjí se jejich představivost a divili byste se, kolika slovům vlastně nerozumí. Proto je příběh nepoutá – jako byste míchali češtinu s cizím jazykem! To je ale váš renonc, posbírejte veškerou trpělivost a začněte po malých dávkách trénovat. Nikdy není pozdě.

2 KDY SE DO TOHO DÁT

Odpověď věru nelehká. Mnozí odborníci doporučují číst už v období, kdy potomek významu slov rozumět nemůže. Zato je mu velmi příjemný rodičovský hlas a také si na chvíli s knížkou přirozeně zvykne. Malé děti od jednoho do dvou let věku preferují knížky, na které si mohou sáhnout (nebo je přímo ochutnat:-)

ANKETA – A jak je to u vás?

„Jedeme v pravidelné třídenních cyklech. Jeden večer pohádku čtu, další vyprávím a třetí pouštím z CD, kterých mají moji synové docela slušnou sbírku. Zjistila jsem, že je to velmi šťastná metoda, protože se doplňuje. Nedávno jsem pořídila CD Děti z Bullerbynu. Díky němu se syn sám od sebe vrátil ke čtení knihy, kterou jsme už před dvěma lety přelouskali společně. Tehdy ještě neuměl číst.“
Jarmila Š., 37 let, synové 8 a 6 let.

„Jsem dost zoufalá, protože můj pětiletý syn, který má lehkou mozkovou

– všechno, co je podnětné na omak, je zajímavá. Vítězit budou knížky, které dokážou vydávat různé zvuky. Neztracujte je, jakkoliv vám připadají brakové. Pomohou vám připoutat pozornost k prvním říkankám a textům. S těmi je také dobré zahájit u „opravdových“ knížek. Souvislé příběhy přicházejí na řadu přibližně kolem třetího roku věku (velmi individuální záležitost), obecně však platí, že dítě neudrží pozornost déle než deset minut. S delšími pohádkami proto ještě počkejte, zabodujete se zajímavými publikacemi, ve kterých se dají třeba otevírat různá okénka.

Doporučujeme obrnit se trpělivostí. Děti milují jistoty a k těm bezesporu patří i oblíbené pohádky. I kdyby se měl mraveneček polámat tisíckrát a krteček

dysfunkci, vůbec nevydrží u knížky sedět. Snažím se připoutat jeho pozornost, ale zatím se mi daří přilákat ho tak na tři minutky. I za ty jsem ale vděčná. Naše cesta povede zřejmě přes krátká říkadla.“
Kristýna, 29 let, syn 5 let.

„Knižka nechyběla pod žádným vánočním stromečkem od té doby, co se holky narodily. Nikdy jsem jim také žádný titul neodepěla. Pokud je něco zajímavé, koupila jsem to nebo jsme vyrazily do knihovny.“

Běla, dcery dvojčata 12 let.

všechny figurky z Disneyho světa? Starý dobrý Krteček. Postavička výtvarníka Zdeňka Millera je fenoménem, suverénně vévodí žebříčkům prodejnosti. Nepodceňujte své vlastní dítě. Udělejte si čas a do knihkupectví chodte společně. Možná vás překvapí, jaký zájem o jeden obor dokážou projevit i docela malí špuntí. V domácnosti autorky článku například vedou knížky s tématikou draků a domácích skřítků. A rozhodně nejde o žádný okamžitý rozmar, ale několikaletý, vpravdě vědecký zájem staršího syna, který chodí do druhé třídy.

Pravda, draci jsou poněkud specifický obor. Navíc zdaleka ne každé dítě je tak vyhraněné. Proberte s ním, o čem knížka je a pátrejte, co by je zajímalo. Mezi tradičně nejoblíbenější patří příběhy, ve kterých figurují děti, možnost personifikace funguje jako kouzlo. Ale zvířátka nezůstávají o moc pozadu.

4 DÍKY PANÍ NĚMCOVÁ...

Když na jednom z internetových serverů, věnovaném výchově dětí, autor rozsáhlého článku radil vynechat Boženu Němcovou a Karla Jaromíra Erbena pro jejich archaický jazyk, dlouhé věty a na dnešní dobu nezvyklý slovosled, okamžitě tím vyvolal pobouřené reakce. To je, uznějte, dost dobrá zpráva. Vzdát se klasiky by samozřejmě byla velká škoda (a nepředloženo). Jen se připravte na to, že budete význam jednotlivých slov vysvětlovat asi častěji, než u moderních pohádek. Také dobře vyhodnoťte, kterou pohádku číst a kterou ne. Citlivější děti rozsekanou Doubravku nebo sežraná kůzlátka stráví jen stěží.

5 OBRÁZKY NA POMOC

Zná to každý rodič, který dětem doma předčítá. Příběh plyne, text odsýpá a dítě dává pozor. Otočíte stránku a hned je po klidu. „Jééé, proč má ta princezna modrý šatičky a ne růžový? Já mám radši růžovou...“ „Kam ten čert tu babku nese?“ Obrázky evokují fantazii dětí, ale zároveň poněkud „ruší“. Rada je jednoduchá. Můžete je projít ještě před tím, než se do čtení pustíte, a probudit tím zvědavost. Stejně jako se s jejich pomocí dá příběh převyprávět zpětně. Obrázky si vždycky pečlivě prohlédněte, než vezmete knihu do ruky. Takové příliš expresivně ztvárněné peklo například může dítě pěkně vydesit.

zachraňovat ztraceného zajíčka půl roku, vydržte. Nakonec... Něco na tom je – umět odříkávat text i se zavřenými očima. Čas od času nabídněte nějaký nový zajímavý příběh a dál nezbyvá než čekat, kdy čtenářiček zabere.

3 JAKOU KNÍŽKU VYBRAT?

Víte, kdo spolehlivě strčí do kapsy

„Adam horuje pro komiksy, ve kterých dokáže doslova ležet. Byla bych radši, kdyby ho zaujal Foglar, Verne, May nebo Ransome. Říkám si, že to třeba ještě přijde a jsem ráda i za ty obrázky s bublinami.“

Hedvika, 31 let, syn 13 let.

„Půjčila jsem nedávno své patnáctileté dceři nejoblíbenější knížky mého vlastního dospívání. Metráček a Něžně háčkovány čas od Stanislava Rudolfa. Zhltna je jedním dechem, jako já kdysi a ještě jsme si moc hezky popovídaly o prvních láskách.“

Františka 45 let, dcera 14 let.

6 OCHOTNICKÉ DIVADLO

Ostych stranou! Měňte tón hlasu, nechte každou postavičku mluvit jiným hlasem, užijte si každé kvílení nebo jiné příležitosti k projevu (Ideální je k tomu třeba pohádka o Meluzínovi v knížce Pohádky z Větrné Lhoty autorky Daniely Fischerové). Nebojte se, že se shodíte. Naopak! Výborný efekt mají i různé zvuky. Můžete klepat, dupat nebo vrzat čímkoliv, co máte po ruce. Invenci se mezi nekladou. Každopádně vám velmi pomůže, když si stihnete pohádku přeletět očima předem.

7 STANOVTE SI CÍLE

Někdo chce s dítětem strávit příjemnou chvíli, někdo kromě toho cíleně připravuje předškoláka na to, že bude muset vydržet v klidu a ještě umět vlastními slovy převyprávět obsah příběhu, jiný chce dítě četbou vyloženě uspat. Podle toho, čeho chcete dosáhnout, volte čas, způsob i druh knížky. Dítě, které má zavřít oči a spát, jen stěží ukoľebáte líčením Mikulášových patálií a pro malého zvědavce jsou Karafiátovi Broučci v čekárně u lékaře málo akční.

8 POMOCNÍK V KABELCE

Mimochodem – kniha vám pomůže nejen v čekárně u lékaře, ale v jakékoli chvílce, kdy nevíte, jak neposedu zabavit. Malou pohotovostní knížku přece unesete. Velmi dobře se k tomuto účelu hodí i časopisy. Máte předplacenou Ženu plus? Poradte se s potomkem, který časopis by rádo četlo a přání mu splíte.

9 VARIACE NA KLASIKU

A tuhle znáte? „Vlk kůzlátka nesežral, protože se maminka stihla vrátit včas. Jenže po takovém zážitku už kozlí rodinka v domečku u lesa bydlit nechtěla, kozlíčci dokonce samým leknutím dostali nemoc pelichačku. Tak si dali inzerát, že se odstěhují. O domeček projevila zájem usurijská tygřice s třemi pruhovanými nezbedy: Proučkem, Ouškem a Ocáskem. Nastěhovali se k lesu, ale vlk se na nedoslechl. Když se znovu vypravil, že kůzlátka sežere, čekalo ho velké překvapení...“ Jak to celé pokračovalo? A dopadlo? Jak chcete! Hra na nový kabátek pro staré pohádky je úžasná příležitost užít spoustu legrace.

10 POHÁDKY BEZ KONCE

Usínáte dřív, než stihnete dočíst? Nevadí. Věřte tomu, že každá snaha se počítá a výsledek je vždycky v plusu.